

LITERÁRNÍ PŘEHLED.

Cizí literatura vojenská.

a) Francouzská.

Fr. v. Taysen: **Material oder Moral.** Militarwissenschaft. Mitteilungen 1923. No. 4. 5.

Příspěvek k určení základních bojových pravidel francouzské armády. Nákladem „Offene Worte“, str. 58.

Autorem vytýká francouzským předpisům, že ve všem kladou hlavní váhu na převahu materiálu (palby) a na pečlivé připravení součinnosti všech zbraní, což podle jeho mínění je vtištěno do předpisů pod vlivem posícní války. Tato převaha materiálu u francouzské armády se jeví zvláště v dělostřelectvu, kde pro divisi, která má nyní 52 děl, požadují povolane autority (generál Herr) pro budoucnost 150 děl (asi 37 baterií) a při tom poměr lehkého dělostřelectva k těžkému je v poměru 1:1. Další tvoření dělostřeleckých jednotek a zvláště nepoměrné zvětšování těžkého dělostřelectva vzniklo rovněž pod zorným úhlem posícní války; pro pohybnou válku i pro nejpomalejší její formu se nehodí. Totéž platí i o jednotném vedení dělostřelecké massy v útočné bitvě. Němci podle autora mají při provádění útoku vždy na spěch, snaží se vésti úder s ohromným rozmachem a co možná

nejhlouběji do nepřátelské posice; proto hledí závčas podříditi dělostřelectvo velitelům čelných pěších jednotek, kteří jsou vždy lépe orientováni. Francouzové však počítají při velkých i malých útocích s palebnými přestávkami a s novými dělostřeleckými přesuny. Oni nechtějí příliš mnoho riskovati a vystavovati svá vojska nepředvídanému nebezpečí a proto jejich velitelé velkých jednotek podržují ve svých rukou vedení palby. A právě Francouzové mají se svým tak silným dělostřelectvem dříve než jiní možnost udělati boj pružnějším a pohyblivějším podřízením některých dělostřel. oddílů pěším plukům. K plynulému vedení pohybné války je zapotřebí malých jednotek, které rychle se přizpůsobí situaci, aniž by musily čekat na nějakou podporu, která nejčastěji přijde pozdě.

O použití jezdectva a jeho event. doplnění bojovými vozy vede se nyní boj. Jedni chtějí jezdectvo úplně odstraniti a nahraditi je pěchotou na motorových vozech, naproti tomu druhí (plk. Fabry) chtějí zesílit bojeschopnost jezdectva přidáním mu tanků, cyklistických praporů, dělostřelectva a letectva. Předpokládají, že takto zesílené jezdecké di-

vise nebudou sice mít trvalého účinku do hloubky, ale budou s to, aby svým rychlým zasazením napravily povážlivou situaci a velmi mohou prospěti k vítězství, zvláště na křídlech.

Tanky v nynějším svém vývoji jej neuspokojují jednak pro svou velkou zranitelnost, ale hlavně pro jich špatnou viditelnost. Mají svého nového nepřítele v 13 mm, 15 mm resp. 20 mm kulometu německém, který je lehce pohyblivý a snadno se ukryje. Autor myslí, že ani silné rozmnožení tanků nepostačí ke zničení nesčetných kulometných a dělostřeleckých hnízd, zvláště když přesnost střelby tanků při pohybu je nepatrná. K tomu přistupuje ještě jich velká opotřebitelnost. Dále tvrdí, že pěchota, která jednou s tanky vítězně útočila, bude jich vždy opět při útoku požadovati, v čemž spočívá však velké nebezpečí, neboť pěchota zvyklá na podporu tanků bude bez nich jen s velkou nechtutí útočiti. Ale tím ztrácí samostatnost a vůli zvítěziti větší statečností, dovedným vedením a náležitým využitím terénu. Tak tento zvyk útočiti strojovými vozy může se státi hrotem účinnosti.

Dále se zmiňuje o použití letadla proti pezemním cílům a ukazuje na snahu opatřiti jej silným pancéřem, který by mu skýtal dostatečnou bezpečnost proti kulám a tvořil by jakýsi druh létajícího tanku. K zvýšení bojeschopnosti má takové letadlo býti vyzbrojeno malými bombami, těžkými kulomety a snad i malokaliberním dělem. Mimo to se používá letadel k zesílení a prodloužení účinku ostatních zbraní. Vedle bombardovacích letadel, jež prodlužují účinek dělostřelectva, mají působiti v celé hloubce útočného pásma letadla svými kulomety a děly malé ráže nepříteli ztráti a přikovati jej k zemi.

Zatím co na počátku války prováděla francouzská pěchota útoky, aniž by vyčkávala účinku svých vlastních zbraní a aniž by dbala účinku zbraní nepřátelských, vidíme ke konci války tutéž pěchotu prováděti útoky pouze za těsné součinnosti dělostřelectva, tanků a letectva. Ke konci války provádějí Francouzové své ofensivy s použitím ohromného množství materiálu. Pěchota bojuje bez podpory dělostřelectva jen výjimečně a to jen proti nepříteli morálně otřesenému a za zvláštních podmínek terénních.

Je snaha zlepšiti pomocné zbraně pěchoty (minomet Stokesův a 37 mm dělo) a nahraditi je dělem se strmou drahou letu, t. j. houfnicí (dokonalým minometem), která by spojovala v sobě vlastnosti obou dosavadních. Mimo to pracuje se na zvýšení mohutnosti kulometné palby, zvláště lehkých kulometů, kde hledí se dosáhnouti účinné

palby na 1200 m místo nynějších 600 m a to proto, aby těžké kulomety praporu mohly se věnovati více střelbě na velké vzdálenosti. Dále jeví se snaha zvětšiti stávající počet lehkých kulometů (12) v pěší rotě. Ale to bude mít za následek zmenšení bojové síly pěchoty, poněvadž zvětšení počtu kulometů jde na úkor střelců (s puškou). Dále se mu zdá býti paralysován duch pohyblivosti a iniciativy, který založil slávu francouzské pěchoty tím, že všichni členové B. S. slouží jen k ochraně a obsluze automatické zbraně. Jest třeba si naopak přát, aby střelci seskupení v B. S. nesloužili jen k ochraně a obsluze automatické zbraně, nýbrž aby sami útočili, jsouce náležitě podporováni touto zbraní.

Hlavním požadavkem tohoto, řekl bych materiálního směru, je nutnost vyčkati převahy palby dříve nežli započne pohyb, což se nedá vždy dobře poznati, poněvadž dovedný protivník velmi snadno ukryje svůj skutečný stav. Přes to, že účinek těžkých zbraní je daleko větší nežli těch, které má pěchota, přece nepřítel vždy dříve ustoupí, je-li ohrožen bodákem nežli soustředěnou paubou. Naučíme-li pěchotu útočiti s převahou materiálu a budeme-li převahu palby pokládati za první podmínku útoku, pak tím potlačíme jejího přirozeného útočného ducha. Nakonec se táže, ve kterém vojsku je vyšší bojová mravní síla? V tom, které hledí nepříteli vytlačiti z jeho vlastní posíle svou osobní odvahou, neb u toho, které tuto úlohu zamýšlí svěřiti svým strojům?

Pěchota prý hraje v boji podřízenou úlohu, neboť její útok je úplně závislý na palbě velkých i malých zbraní, tedy na materiálu. Tvzení, že pěchotě připadá v útoku hlavní úloha, je prý mylná domněnka starých časů.

Pak zmiňuje se o četných protestech ozývajících se proti zmenšování pěchoty a jezdeckta ve prospěch technických formací a uvádí mezi jinými generála d'Urbala, jenž požaduje pohybné války v nejostřejší formě proti Německu. Generál Ecohard praví, že francouzská pěchota chce i nadále dohýbatí vítězství a od této úlohy, kterou jí nikdo vzíti nemůže, neence ustoupiti. Proto ale musí síla pěchoty a jejich palběných zbraní býti zesílena.

Na konec vykládá, že přirozený vývoj, který nám přinesl automatickou zbraň, povede naše myšlenky dále ke spojení palby s pohybem a krytem v jednom stroji — k vzdušnému a pozemnímu tanku. Vývoj materiálu bude pokračovati a bylo by chybou proti němu se stavěti; jest však nutno bdělým okem sledovati přednost a nedostatky tohoto vývoje.

Ušetření lidí v předních liniích za vedením strojů bude mít v zápětí větší spotřebu jich v týlu pro dopravu munice a pro udržování strojů. Při velké intenzitě boje stroji opotřebují se velmi rychle morální i fyzické síly obsluhujících je lidí, a z té příčiny musí býti neustále z týlu novými nahrazováni.

Každý národ je hnán k tomu, aby přemohl nepřítele v bitvě množstvím strojů, zdánlivě šetrných lidí, rozčleněných do šířky i hloubky. Tím vzniká věčný boj mezi pancéřem a střelou, při čemž ztráty na lidských životech se nezměňují upotřebením stále hroznějších strojů.

Co postaví přívrženci mravní síly na místo materiálu? Budou to zvláštní způsoby boje jako boj v noci, překvapující útok za časného ranního šera, který zvláště v pohybné válce poskytuje velmi mnoho možností, a konečně obchvat a důkladné využití terénu, při kterém neprudší palba a nejsilnější tank zůstávají bez účinku.

Sledujeme-li obezřetně u armády vzrůst materiálních bojových prostředků, tu sledujeme, že překročili tyto materiální prostředky jistou hranici, tu současně s tím klesne i bojový duch armády.

Stroje se dají v moderním státě lehce pořídit a jsou-li nepotřebné, nahradí se dosti snadno novými. Avšak neohroženou a pečlivě k boji připravenou péchotu nic nenahradí. L.

Sauliol René: Une autre guerre des Nations. La guerre de Sécession. Préface de J. Fabry député de Paris. Paris, 1923, Lavauxelle. — Roku 1914, sotva po šedesáti letech, byla americká válka osvobodovací v Evropě skoro neznáma. A to proto, že jednak bojiště bylo pro svou vzdálenost málo studováno, jinak že rázu boje obou armád byla věnována malá pozornost a události u Sadové, Freschwiller a St. Privat připoutaly rychle zraky k poučením bližším.

Nápadná podobnost války světové s válkou americkou vzbudila pozornost a nejvyšší velitelství francouz, ukládá již po dvě léta při zkouškách do školy válečné studium osvobodovací války americké. Existuje sice bohatá literatura o této otázce, ale jsou to většinou knihy a dokumenty psané nazířem po událostech, nemajících tedy nezbytného odstupu. Práce analytická i syntetická hlásí se o své právo. To správně pochopil a dokonale uskutečnil René Sauliol,

jenž svými studiemi starších událostí) vydobyl si čestného místa ve vojenské francouzské literatuře. Formou neobyčejně jasnou a dokonale rozdělenou na peridy, logicky volené, podává kniha o válce americké, jakkoli dlouhý a složitý, přece jen skvělý výklad a celkový přehled, jež neposkytuje dosud žádná kniha, jednající o též předmetě.

Co však dnes dodává hodnotu dílu, není ani tak jeho úplnost, jako velmi originální všeobecný úvod, v němž Sauliol seskupil jednak speciální, charakteristické vlastnosti války osvobodovací, jednak ony vlastnosti, o nichž se autor domníval, že mají studijní význam pro dnešek. Úzká analogie, která existuje mezi touto válkou již minulou a válkou světovou, jest dojmavá a zdá se nám, že sníme, nalezneme-li v této tak vášnivě psané studii otázky tak nedávno o dlouhé válce a důvěře ve válku krátkou, o strategické úloze hlavního města, o morálce ve vnitrozemí, o torpédách a válce ponorkové, o zločinech, o vraždění a pustošení. Jak mocná poučení také pro ty, jež skutečnost nemůže vybavit z jejich pacifických snů, jak nádherná kapitola o síle a nezbytnosti organisace a tradic mírových! Jaké zdroje myšlenek pro všechny přináší kapitola o úloze vlády a velitelství nebo jiná nazvaná „Materiál a síly mravní, vynálezy“!

Něboť autor šel značně dál než si původně vytkl. Opravový historik dotkl se tak po prvé všech oblastí vojenských, hospodářských, diplomatických, finančních, vědeckých... a studoval a podal je tak živě, že „každý v díle najde aspoň trochu z války, již prožil. Voják bude z něho studovat momenty z vývoje umění válečného, jehož jsme si dosti nevšíмали před r. 1914. Národní hospodář a finančník, zemědělec a průmyslník, lékař, zákonodárce i vláda najdou v něm podněty k plodnému přemýšlení“. Tak vyjadřuje se v předmluvě Jean Fabry, poslanec pařížský. Tento znamenitý muž, který je zpravodajem nových vojenských zákonů francouzských ve sněmovně, připojil jako záruku své jméno k jménu autorovu.

Dílo vzbudí zájem u všech, kteří mají jakoukoli úlohu v národní obraně. Ono má své významné místo na stole všech těch civilních občanů nebo vojáků, kteří přemýšlejí, připravují budoucnost.

*) Villars—Turenne—Bedřich II. a tažení r. 1757 — Vauban